

razne kategorije znanstvenika.

Godine 2010. objavljene su tri glagoljske matične knjige: *Glagoljska matica umrlih* župe sv. Roka u Bibinjama, 1713. – 1825., prir. Pavao Kero, Zadar, Stalna izložba crkvene umjetnosti, 2010., str. XXII, 109, 144 (Monumenta glagolitica Archidioecesis Iadertinae, I); *Glagoljska matica vjenčanih* župe sv. Roka u Bibinjama, 1714. – 1825., prir. Pavao Kero, Zadar, Stalna izložba crkvene umjetnosti, 2010., str. XXXIX, 48, 76 (Monumenta glagolitica Archidioecesis Iadertinae, II); *Glagoljska matica krštenih* župe sv. Roka u Bibinjama, 1713. – 1825., prir. Pavao Kero, Zadar, Stalna izložba crkvene umjetnosti, 2010., str. XLII, 178, 220 (Monumenta glagolitica Archidioecesis Iadertinae, III). Riječ je o bibinjskim maticama krštenih, vjenčanih i umrlih. One nisu najstarije matice u Zadarskoj nadbiskupiji, ali se počelo s njima iz praktičnih razloga. Naime, te su

se matice već koristile za pisanje knjige Ive Šindije, *Bibinjski korijeni* (Zadar, Matica hrvatska, 2003.), koja je rađena baš na temelju matica, a Pavao Kero surađivao je u pisanju Šindijine knjige.

Svaki svezak ima ove dijelove: dvije rasprave o matičnoj knjizi i opis matice, faksimil matice i transliterirani tekst, te razna kazala. Mislim da je najvrjedniji dio svakoga sveska faksimil matice i njegova transliteracija, jer na taj način matična knjiga postaje pristupačnija onomastičnom, sociološkom, paleografskom i demografskom istraživanju. Dakako, knjige će biti posebno korisne proučavateljima glagoljice. Sve je knjige recenzirala akad. Anica Nazor.

Nakladniku i članovima njegove uprave, koji su na visini svoga kulturnoga i znanstvenog poziva, želimo ustrajnost i uspjeh u daljnjem radu na tom značajnom vjersko-kulturnom projektu.

PAVAO GALIĆ

DIGITALIZIRANI VRBNIČKI MISALI I BREVIJARI

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Vrbniku čuva bogatu zbirku glagoljske rukopisne građe: knjige i arhivalije. Posebno se ističu bogato iluminirani glagoljski misali: *Prvi vrbnički misal* koji je 1456. godine u Senju završio pisati Tomas, arhiđakon senjski i *Drugi vrbnički misal* koji je 1462. godine nastao u Vrbniku, a oslikan (iluminiran) je prema uzorima iz kodeksa ferarske škole. Tu su i *Prvi*, *Drugi*, *Treći* te *Četvrti vrbnički brevijar*, nastali u razdoblju

od kraja XIV. do kraja XV. stoljeća, a najvjerojatnije je riječ o radovima domaćih pisara. U svojoj knjižnici Župni ured čuva i bogatu zbirku tiskanih glagoljskih liturgijskih knjiga: protestantsko izdanje prijevoda Svetoga Pisma (Tübingen, 1562. godine), velik broj Propagandinih izdanja (liturgijskih knjiga i priručnika) – od misala iz 1631. godine do zadnjega izdanja glagoljskoga misala iz 1905. godine s osobnom posvetom Dragutina Parčića. Navedena

je građa prije svega dokument kulturnoga i vjerskoga života ovoga dijela Hrvatske, ali i svjedočanstvo visokoga stupnja srednjovjekovne hrvatske kulture u europskome kontekstu i stoga važna u okviru njegovanja hrvatskoga nacionalnog identiteta. Nažalost, zbog posebnih uvjeta čuvanja (u smislu održavanja klimatizacijskih uvjeta i stalnoga nadzora), javnosti je postala praktički nedostupna.

Biskupija krčka (tj. u njezino ime Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Vrbniku, odnosno Župni ured i župnik Anton Zec), svjesna velike vrijednosti ovih knjiga za vjerski život, kulturu i znanost, a istodobno njihove ograničene dostupnosti, na poticaj je i u suradnji s Jurjem Lokmerom, prijateljem Vrbnika i vrbničke glagoljske baštine, kod Ministarstva kulture i Primorsko-goranske županije prijavila projekt pod nazivom »Digitalizacija nacionalne knjižne baštine u Vrbniku: Hrvatske rukopisne i tiskane glagoljske (XIII. – XX. st.) i rijetke knjige (XVI. – XIX. st.)«. Cilj je toga projekta učiniti taj posebno vrijedan dio hrvatske baštine dostupnim putem interneta svima zainteresiranima. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske je u okviru Nacionalnog projekta »Hrvatska kulturna baština«, dijela Nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe 2009. godine prihvatilo i odobrilo djelomično financiranje toga projekta. Simbolični iznos sredstava odobrila je i Primorsko-goranska županija, a svoj su doprinos dali i Župa

Uznesenja Blažene Djevice Marije u Vrbniku te lokalni sponzori. Tako prikupljena sredstva bila su dostatna za digitalizaciju samo dijela građe, tj. za digitalizaciju glagoljskih rukopisnih misala i brevijara.

Posao snimanja građe (obavljen u Vrbniku tijekom veljače 2010.) i obrade snimljenoga materijala povjeren je iskusnim stručnjacima tvrtke ArhivPRO d.o.o. iz Koprivnice koji su se već dokazali na području digitalizacije hrvatske knjižne baštine. Snimanjem je dobivena sljedeća količina snimaka:

Prvi vrbnički misal: 276 x 2 = 552 stranice = 33,5 GB

Drugi vrbnički misal: 292 x 2 = 584 stranice = 38,8 GB

Prvi vrbnički brevijar: 264 x 2 = 528 stranica = 46,2 GB

Drugi vrbnički brevijar: 296 x 2 = 592 stranice = 41,9 GB

Treći vrbnički brevijar: 306 x 2 = 612 stranica (6 stranica preliminarnih kod restauriranog uveza) = 59,7 GB

Četvrti vrbnički brevijar: 114 x 2 = 228 stranica = 19,6 GB.

Tijekom obrade snimljenoga materijala u digitalni je zapis *Drugoga vrbničkoga misala* umetnuta i snimka (otkinuta) lista nestaloga krajem XIX. st. ili početkom XX. st. koji se danas čuva u knjižnici Sveučilišta u Princetonu (SAD), gdje je katalogiziran kao *Garett MS. 25*. Snimku je toga lista projektu darovao Mario Spicijarich iz New Yorka, podrijetlom Krčanin. Digitalni je zapis čitave navedene građe sada pohranjen u tvrtki ArhivPRO d.o.o. u Koprivnici,

a na raspolaganje je dan i Ministarstvu kulture te Biskupiji krčkoj, odnosno Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Vrbniku. Župnik Anton Zec odobrio je da se kopija digitalizirane građe preda i Staroslavenskome institutu gdje je uvrštena u institutsku intranetsku bazu podataka programa *Izvori*.

Snimljena je građa trebala biti postavljena i na server Ministarstva kulture te postati dijelom mrežnoga portala *Hrvatska rukopisna i tiskana glagoljska baština* koji se ArhivPRO d.o.o. još

uvijek nada postaviti, no do danas za to nažalost nedostaju suglasnosti vlasnika pojedinih spomenika za objavljivanje na internetu. Iako je već i digitalizacijom ove građe hrvatska kultura mnogo dobila, nadamo se vremenu kada će svi zainteresirani i u virtualnom prostoru moći razgledati ovu izuzetno vrijednu zbirku koja bi znanstvenicima olakšala rad, a ljubiteljima glagoljske pisane i tiskane riječi bila dar izuzetne vrijednosti.

JURAJ LOKMER

ZNANSTVENI SKUP
 »GACKA I OTOČAC U SREDNJEM VIJEKU«
 (OTOČAC, 5. – 6. 3. 2010.)

U Otočcu je 5. i 6. ožujka 2010. godine održan znanstveni skup »Gacka i Otočac u srednjem vijeku«. Skup su u povodu 550. obljetnice utemeljenja Otočke biskupije i prvog proglašenja Otočca gradom organizirali Područni centar Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Gospiću, Razred za društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke i Gacko pučko otvoreno učilište, pod pokroviteljstvom Grada Otočca. U dvorani Pučkoga učilišta pred brojnom publikom uvodnim su riječima skup otvorili docent na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta i voditelj gospićkoga područnoga centra Instituta Ivo Pilar dr. sc. Željko Holjevac, akademik Petar Strčić, predsjednik Katedre Čakavskoga sabora pokrajine Gacke

Milan Kranjčević, ličko-senjski dožupan Milan Krmpotić i otočki gradonačelnik Mario Barković. Prvi dan skupa u prepunoj dvorani Pučkoga učilišta ukupno 19 izlagača iz raznih institucija održalo je šesnaest predavanja: u prijepodnevnom dijelu šest, a u poslijepodnevnom deset predavanja. Drugi su dan sudionici posjetili Muzej Gacke i odabrane lokalitete gackoga kraja (Dabar, Sinac, Rajanov Grič, Švica).

Prijepodnevni dio skupa posvećen povijesnim temama iz ranije srednjovjekovne hrvatske (gacke) povijesti, započeo je predavanjem Mile BOGOVIĆA (Gospić) o knezu Borni i Bašćanskoj ploči u čijem se posljednjem 13. retku spominje ime Otočac (*Od kneza Gačana do Mikule u Otočcu*). Stajalište o podudaranju današnjeg